

Slægts – Tidende

for
Trekantområdet

Udgiwet af Trekantområdets Slægtshistoriske Forening

Nr.: 37

September

Sæson 2016/17

Bestyrelse

Formand:

Jesper Ratjen, Måjvænget 66, 6000 Kolding
☎ 7551 8063, e-mail: j.ratjen@stofanet.dk

Næstformand, redaktør:

Kai Aurbo, Borggårdsparken 38, 7080 Børkop
☎ 7586 8315, e-mail: kaiaurbo@gmail.com

Kasserer, bladudvalg:

Jonna Qvortrup, Prangervej 82, 7000 Fredericia
☎ 7592 9678, e-mail: jonnaqvortrup@hotmail.com

Sekretær:

Niels Thomsen, Agatvænget 7, 7000 Fredericia
☎ 4045 2673, e-mail: aase.niels.thomsen@gmail.com

Bibliotekar:

Jens Christian Bruun-Toft, Blåkjærvej 16, Erritsø
7000 Fredericia
☎ 7594 0810, e-mail: bruun-toft@mail.dk

Forlystelsesråd:

Hanne Olsen, Søndermarksvej 72, 1. tv., 7000 Fredericia
☎ 4041 1879, e-mail: hannejonolsen@gmail.com

Suppleant: (Moccamester)

Bente Mikkelsen, Stenhøjparken 8, 7000 Fredericia
☎ 3022 4265, e-mail: bentenogi@gmail.com

Suppleant: (ass. Moccamester)

Vakant
☎

Møder afholdes den 2. mandag i månederne september-april og ofte i samarbejde med Lillebælt Folkeuniversitet (FU). De begynder kl. 19.15 og afholdes på LOKALHISTORISK ARKIV, Frederik III's Vej 6, Fredericia. Mødelokalet er åbent fra kl. 18.30, således at der er lejlighed til slægtssnak og til at benytte foreningens bibliotek. Møderne indledes med ”medlemmernes 10 minutter”, hvor der kan fortælles om gode oplevelser, givtige kilder, læses op, gives tips osv. Udlån fra foreningens bibliotek sker i forbindelse med møderne og der vil altid være hjælp at hente til tydning af gotisk skrift eller ideer til at komme videre. Kaffe/te ”ad libitum” 10 kr.

Medlemskab (incl. abonnement på ”Slægts - Tidende” og ”Slægten”) pr. år 200 kr. – par 280 kr. GÆSTER ER VELKOMNE. Gæstebilletter 40 kr. pr. foredrag.

<http://www.trekanten-slaegt.dk>

WEB – master: Kai Aurbo.

Seneste medlemsmøder.

Alle referater fra møderne finder du i sin fulde længde på foreningens hjemmeside:
www.trekanten-slaegt.dk

Referat fra slægtstemaften den 30. marts 2016

20 deltagere

Tema: **Brandforsikringsprotokoller og øvelse i gotisk læsning**
v/ Formanden

Af Jesper Ratjen, formand for TSF

Fra hvornår haves brandforsikring?

Vi blev indledningsvis oplyst om, at brandforsikring i købstæderne var tvungen fra oprettelsen i 1761 af »Købstædernes alm. Brandforsikring«. De første 30 år kunne landbygninger dog også optages.

I 1792 oprettedes »Almindelig Brandforsikring for Landbygninger«. (= nutidens forsikringsselskab »Alm. Brand«). Forsikring af landbygninger var frivillig, da man ønskede at bevare de gamle ordninger med privat hjælp til brandlidte. Fra 1856 kom en række private, lokale brandforsikringsselskaber også ind i billedet.

»Kjøbenhavns Brandforsikring« var allerede stiftet 1731 (3 år efter den store brand i 1728, som havde lagt en fjerdedel af byen i aske). Fra 1795 blev brandforsikring pligtig. (se nærmere i linket:
<http://www.landsarkivetkbh.dk/hovedst/txt/kilder/brandfors.htm>)

Hvordan finder vi det søgte?

Sekretæren assisterede med sin pc opkoblet på arkivets trådløse netværk, så vi kunne arbejde direkte på Rigsarkivets hjemmeside www.sa.dk. Feltet øverst "Søg på websitet" blev udfyldt med ordet: »Brandforsikring«, hvorefter vælges det opdukkende "Brandforsikringer - Kom godt i gang" – og det var vi så!

Vi scrollede ned til linket: – "Find arkivalier om brandforsikring på arkivalieronline", som har arkivalier 1731 - ca.1872.

Man skal kende den søgte ejendoms beliggenhed: Amt, herred, sogn; fra 1844 også gerne matrikelnummer. Navn på en eller flere ejere, er også en fordel.

Der er 2 typer protokoller, som begge skal anvendes:

- 1) Forsikringsprotokoller (sognevis) som angiver ejendommens forsikringsnummer, ejere, antal bygninger, forsikringssum, matrikelnummer (efter 1844) samt *henvisning til taksationsprotokollen*
- 2) Taksationsprotokoller (herredsvis), som beskriver de forsikrede bygninger: Anvendelse, størrelse, orientering efter verdenshjørner, bygningsmaterialer og vurderingssum.

Altså: Find først ejendommen i Forsikringsprotokollen, som er ført sognevis og følg henvisningen til taksations/vurderingsprotokollen, som er ført herredsvis og kronologisk, som vurderingsmændene "tilfældigvis" bevægede sig rundt. (Umulig at anvende uden henvisningen).

Et eksempel

Vi fulgte et eksempel på en gård i Lundumskov, Lundum sogn, Voer Herred, Skanderborg amt, som vi vidste, på et tidspunkt midt i 1800-årene havde været ejet af N.G. Helms, som siden solgte til Søren Vilstrup. – Men hvilken gård i Lundumskov, var det? – og hvordan så den ud?

Vælg: »Brandforsikring«; Amt: »Skanderborg amt«; Arkiv: »Skanderborg Amts Branddirektorat«

Arkivet omfatter 8 forsikringsprotokoller fra navngivne sogne i Voer herred i forskellige perioder 1800 -1871 samt 4 taksationsprotokoller fra forskellige perioder 1800-1866 i Voer herred.

Efter opslag i 3 på hinanden følgende forsikringsprotokoller og i de henviste taksationsprotokoller, fik vi i forsikringsprotokollen en hel ejerliste fra 1803 (N.G.Helms kom i oktober kvartal 1828 og solgte i april 1833 til S.Vilstrup!). I taksationsprotokollerne fik vi beskrivelserne af bygningerne, som vi udsatte for "gotisk læsning". Der var fire bindingsværkslænger med stråtag. I stuehuset på 13 fag var 3 stuer og bryggers og 4 fag i en anden længe var "aftægtsbolig". Ved en omtaksering i 1844 havde 6 af stuehusets 13 fag fået fjællegulve. Endelig fandt vi i forsikringsprotokollen 1858-71 oplyst, at ejendommens matrikelnummer var "2a" og at ejeren nu hed "Møller".

Angivelse af det oprindelige forsikringsnummer "87-3" fortalte, at det var den korrekte gård. På matrikelkortet fra 1817 sås beliggenheden af gården på matr. 2a. ; den kunne følges til målebordsbladet (1842-99) og til 4-cm-kortet (1980-2001), hvor ejendommen hedder "Møllersminde". (Kortene ses på www.hkpn.gst.dk).

Efter kaffen læste vi nogle gotisk skrevne tekster fra en 1700-tals kirkebog samt udsnit af et brev fra Gjorslev godsarkiv og aftenens clou: Et soldaterbrev fra 25. februar 1864 skrevet af en endnu i København garnisoneret soldat.

Niels havde medbragt det interessante brev, skrevet på et smukt "Kjøbenhavnerebrevpapir" med en "egen" stavemåde af flere ord. – Men det klarede vi også!

Alle tekster blev uddelt – nok mest til inspiration, da ao-kvaliteten vanskeligt kan overføres til læseligt tryk.

Referat fra medlemsmøde den 11. april 2016

I samarbejde med Lillebælt Folkeuniversitet.

Tema: "Min slægts forhold til kristendommen i 6 generationer" eller "Troens mange ansigter" ved Holger Lissner, fhv. sognepræst, Strib.

38 deltagere.

Af Niels Thomsen, sekretær og Jesper Ratjen, formand.

Formanden Jesper Ratjen bød velkommen og foreslog sangen "Det er i dag et vejr, et solskinsvejr" og meddelte, at »Slægts-Tidende« nr. 36 udkommer i kaffepausen.

I medlemmernes 10 minutter fortalte Henning Karlby om billedbehandling, hvor han også henviste til "Slægt og Data" nummer 1, årgang 31, hvor der er en gennemgang af emnet. Vibeke og Henning havde til hver af deres 2 piger fremstillet en portrætfotocollage, hvor hver af pigerne var proband. Det var med deres aner tilbage til 2 gange tipoldeforældre, ja et par 3 gange tip var også kommet med. Med billeder af alle personer (vist på nær en enkelt person). En fantastisk gave, som pigerne givet vil skønne endnu mere på, når de kommer op i årene.

Så tog Holger Lissner (billedet næste side) over og fortalte med sit foredrag "Troens mange ansigter" meget levende om sine forfædre og -mødre af præstestanden, og deres tidsprægede forhold til kristendommen.

Der er mange slags kristendom, var hans tese.

Efter reformationen kom der 150 års religionskrig. Er det også en religionskrig, der i dag er startet indenfor de islamiske samfund? Ret så tankevækkende en udtalelse!

Et af de mange generationseksempler var: En tip-tip oldefars bror, Carl Gustav

Flemmer (1774-1845), parykmagersøn fra Odense, som blev præst og efter et par andre sognepræsteembeder i 1807 kom til Besser på Samsø, hvor grev Danneskjold-Samsø havde virket for skolesagen, men han konstaterede, at de lærere, der var ved skolerne var meget forskellige, og at de generelt havde meget ringe evner. Det førte til, at Flemmer i 1812, samme år han udnævntes til herredsprovst, oprettede et lærerseminarium i sin præstegård i Besser. Fra kongemagtens og præsternes side var der stor interesse i at etablere uddannelse af almuen. Det hele blev mere systematiseret ved den nye skolelov i 1814. En forløber for disse aktiviteter var Rytterskolerne, som blev etableret allerede først i 1700-tallet. Præstegårdsseminariet i Besser virkede kun fra 1812-1818. Flemmers hustru var død i 1815 og han selv (med 6 børn) var i 1816 søgt til Fjenneslev-Alsted på Sjælland, hvor han virkede i næsten 30 år. "Såre brav og dygtig, virksom og nidkær, almindelig elsket og afholdt". Han havde ønsket her at fortsætte med seminarium, men fik afslag, idet der allerede var 2 på Sjælland!

Broderen, Hans Christian Flemmer, Holger Lissners 2xtip-oldefar, var også præst på Midtsjælland og fik prædikaten: "Godmodig og velvillig, begavet og såre virksom".

En anden af forfædrene (tip-oldefar) var jøden Jacob Lissner (1799-1881); opvokset i Polen som søn af barberen Meyer Lissner. De havde set Napoleons tusindtallige tropper drage ud i felttoget mod Rusland 1812 og set dem slæbe sig sølle og fåtallige tilbage. Jacob rejste i 1818 til København, hvor en dr. Vithusen sendte ham i skole i Slagelse og da han ønskede at lade sig assimilere i det danske samfund (og blive optaget i barberlauget), konverterede Jacob til kristendommen, og blev i 1821 døbt i Sct. Mikkels kirke i Slagelse under massiv fadderdeltagelse af fornemme folk, og tog kongenavnene Frederik Christian. Formelt var han nu kristen, men var han også blevet kristen i troen?

En oldefar til Holger, Carl Ludvig Lissner (1826-1901) blev stationsforstander i Klampenborg (hvor Jespers tip-oldefar var skovrider og nabo og hans oldefar begyndte sin jernbanekarriere som billettør på stationen på travle dage). Stationsforstanderen havde ikke tid til at gå i kirke om søndagen, der var en af de travleste dage, med alle de københavnere der drog nord på til strandens og Dyrehavens friske luft og forlystelser. Hans kone, Marie Kirstine Lissner, født Møller (1838-1912), måtte tage alene til København, hvor hun lyttede til

vækkelsesprædikanten og lederen af Københavns Indre Mission, Rudolf Frimodt (1828-1879) eller biskop Mynster i Frue kirke. Vi fik livagtige prøver på deres prædikener.

Endnu en person i rækken dukker op: Oldemoren Louise Martine Flemmer (1827-1903), der grundlagde KFUM (ja M!) i Hillerød. Hun var gift med Christian Theodor Børre (1819-1885), som var lærer ved den lærde skole sammesteds.

Deres datter, Louise Sofie Nathalie Børre (1863-1938) gift med Julius Elisius Lissner (1858-1936) blev Holger Lissners farmor og farfar. Julius var skibskaptajn og virkede i den egenskab også som præst i tilfælde, hvor en begravelse til søs skulle udføres. Det forekom, når man var langt væk fra hjemmehavnen.

Holgers far, Viggo Lissner (1902-1978), ville egentlig til søs som sin far, men valgte alligevel teologistudiet. Under sit studium fik han en depression, som det tog 4 år at komme ud af. Han var i en periode indlagt på Kolonien Filadelfia ved Dianalund. Her mødte han sygeplejersken Ellen Johanne Andersen (1899-2000), en vidt berejst kvinde. Dette forhold udviklede sig, hvilket absolut ikke var tilladt mellem en patient og personalet, men kærligheden har sine egne veje! De blev gift i 1933. Viggos studietid, som var begyndt i 1920, var først afsluttet i 1935, hvorefter parret foretog en rejse til Tyskland. Hitler var kommet til magten. Hvad betød det og hvordan reagerede den tyske befolkning og de kirkelige instanser på det? I årene 1935-1949 var de sognepræstepar i Rynkeby-Revninge på Fyn. Under 2. verdenskrig holdt Viggo møder i sin præstegård; et af de få steder, hvor der var mulighed for forsamlingsfrihed, uden at tyskerne kunne gribe ind.

I perioden 1949 til 1970 var han landets første statsansatte hospitalspræst på Rigshospitalet. Han var blevet ramt af polio og følte vel bedre end de fleste de vilkår patienterne måtte leve med.

Som 68-årig begyndte han et nyt virkefelt som studenterpræst i Århus, som også engagerede hustruen, der virkede som forfatter og foredragsholder indtil hun som 89-årig brækkede armen. "Det var nok Guds mening, at hun nu skulle holde op", ræsonnerede hun, der blev 101 år gammel.

Rent politisk gik Viggo Lissner, i løbet af alderen, mere mod venstre i sit politiske ståsted. Ikke normalt i hans stigende alder.

Oldeforældrene, Trine og Hans Andersen, der virkede som henholdsvis "stationsbestyrerinde" og "banevogter" ved Aunede station på Sydlolland samt morforældrene Malvine og Lars Peter Andersen som blev stationsforstanderpar i Varde på privatbanen Varde- Nørre Nebel, bekendte sig alle til Indre Mission, så Holger Lissners mor var vokset op i et hjem, hvor søndagsskole og kirkegang var en selvfølge.

Holger Lissner er ud af en børneflokk på fire, Britta, Ruth, Holger og Jørgen. 3 af dem er gift med udlændinge, og bosat udenfor landets grænser. Noget der giver

grobund for anderledes diskussioner, når fremmede kulturer blander sig i billedet. (Selv blev Holger Lissner sognepræst i Sdr. Bjert ved Kolding og en værdsat salmedigter).

Hvad med de nuværende og kommende generationer? De er ikke, på nuværende tidspunkt, præget af de kirkelige retninger, der har præget forfædre og -mødre, men alt kan vel ske? En niece havde ønsket at bruge en af Holger Lissners bryllupssalmer, men havde udeladt de vers, som handlede om Gud!

Vi har som referenter ikke kunnet gengive de mange henvisninger til og eksempler på kirke- og andre åndspersoner, som har påvirket og inspireret familierne på begge sider, men Holger Lissners afslutning lød: HVOR ER MENNESKELIVET DOG RIGT.

Slutningen på føljetonen om efternavne.

(Kilde: Nordisk Forskningsinstitut - fundet på Nettet).

Ved Kai Aurbo, redaktør

Efternavne i det nye årtusinde

Først 100 år efter 1904-loven, som er omtalt afsnittet om efternavne i 1900-tallet, fik Danmark en navnelov der for alvor gjorde op med flere hundrede års forfejlet efternavnepolitik.

Lov om personnavne af 2005

Ifølge den nyeste personnavnelov vedtaget i 2005 som trådte i kraft den 1. april 2006, er det nu muligt at antage sit mellemnavn som efternavn. Bæres et tidligere forbeholdt efternavn af mere end 2.000 personer, kan man frit antage det. Og man får nu også ret til at antage et efternavn der uden at være erhvervet ved ægteskab har været båret af ens tipoldeforældre.

Plejeforældres, stedforældres og samleveres efternavne kan antages som efternavn dersom navnebærerne giver deres tilladelse. Og man kan videregive et ved ægteskab erhvervet efternavn, ikke blot som før til nye børn i et nyt ægteskab, men også til den nye ægtefælle. Ved indgåelse af ægteskab kan man forbinde den ene parts mellemnavn med den anden parts efternavn med bindestreg således at fx *Peter Aagaard Jensen* og *Lise Møller* bliver til familien *Aagaard-Møller*. Samtykkeparagraffen er genindført. Endelig åbner loven mulighed for såkaldte

patronymnavne, dannet af faderens eller moderens fornavn + *-søn* eller *-datter* (*Hansdatter, Bodilsøn*).

Mellemnavnenes gennembrud

Det er først og fremmest bestemmelsen om at det nu er muligt at antage sit mellemnavn som efternavn, der har gjort den nye navnelov til en stor succes. Ifølge udkastet til loven skulle (efter norsk forbillede) efternavne der blev båret af mere end 1.000 personer, være frit antagelige. Men politisk modstand gjorde at dette tal blev forhøjet til 2.000. Det indskrænker antallet af sådanne navne til sprogets 165 mest almindelige efternavne, og man kan vanskeligt forestille sig at ret mange mennesker skulle ønske navneændring til *Hansen* eller *Pedersen*.

Baggrunden for tallet 2.000 var at fx adelige slægtsnavne skulle være fredede for uønskede nye navnebærere. Men har familien før 1961-loven antaget et sådant navn som mellemnavn, kan ingen efter den nyeste lov forhindre *Peter Tordenskjold Jensen* og *Frederik Ahlefeldt Larsen* i at ende som *Peter Tordenskjold* og *Frederik Ahlefeldt*! Ønsker man at antage sine tipoldeforældres efternavne, skal man kunne bevise sin ret til navnet med diverse attester, og det kan være uhyre vanskeligt.

Det vanskelige samtykke

Samtykkeparagraffens betydning har altid været omstridt. Består en familie af mere end 10-15 medlemmer, kan det være næsten umuligt at opstøve dem alle sammen og endnu sværere at få dem til at give deres samtykke. Patronymnavnene er et helt nyt begreb i moderne navnelovgivning og er inspireret af at mange nydanskere bærer sådanne navne. De er personlige efternavne og kan ikke gå i arv. *Kirsten Hansdatters* datter kan altså komme til at hedde *Mette Kirstensdatter*, men ikke *Mette Hansdatter*, og hendes eventuelle bror vil have efternavnet *Kirstensøn*.

Også mellemnavne inddeles i slægtsnavnetypologiske mellemnavne der kan nedarves (*Nørregaard Nielsen, Ellemann Jensen*), og personlige mellemnavne som ikke kan nedarves. Personlige mellemnavne er patronymer (*Karen Hansdatter Skovgaard*) og fornavne – uanset køn (*Andrea Vagn Jensen, Hans Lykke Hansen*). Skal barnet have et sådant kønsmodsat fornavn som mellemnavn, må det kunne dokumenteres at navnet har været brugt som mellemnavn i faderens eller moderens slægt. Endelig åbner loven op for at man med navnebærernes samtykke kan antage ægtefællers og samleveres mellemnavne.

fortsættes på side 13

Oversigt over artikler bragt i Slægts-Tidende fra nr. 1 til 37.

Artikel	Nr.	Side
Aftægtskontrakter (af Jesper Ratjen)	1	16
At vise igjen med Sold og Sax (ved Kjeld Buhl)	16	8-11
Brandforsikringsprotokoller (af Jesper Ratjen)	37	3-4
Bødkerlærling 1796 (af Svend-Erik Hansen)	22	5-6
Den danske folkekarakter (fynboer) (ved Jesper Ratjen)	10	13-15
Den danske folkekarakter (jyden) (ved Jesper Ratjen)	9	18-19
Den danske folkekarakter (sjællændere) (ved Jesper Ratjen)	11	13-14
Digitaliserede kilder har Fanden skabt (af Jesper Ratjen)	18	3
Efternavne 1500-1800 (ved Kai Aurbo)	34	9-12
Efternavne 1800-tallet (ved Kai Aurbo)	35	15-17
Efternavne 1900-tallet (ved Kai Aurbo)	36	14-19
Efternavne i det nye årtusinde (ved Kai Aurbo)	37	8, 9 og 13
Egnsretter (af Ruth Buhl)	10	15-18
En fornærmelig vise (af Ester Nørrelykke)	13	11-15
En ganske almindelig husmand (af Ester Nørrelykke)	25	7-10
En minderig dag for Fredericia, del 1 (af Henning Karlby)	33	15-16
En minderig dag for Fredericia, del 2 (af Henning Karlby)	34	5-7
En slægtshistorie, - udredt og fortalt (om Hennings morfar) (af Kjeld Munch)	7	14-18
Er jeg Ridder? (af Vagn Rosenvold Rasmussen)	2	16-18
Et forgiftningstilfælde med døden til følge (af Ester Nørrelykke)	8	16-18
”Farfar bejler til Folketinget” (af Niels Thomsen om sin farfar)	26	4
Flugten til Amerika (af Torben Schæfer)	23	3-6
Flugten til Amerika - Castle Garden & Ellis Island (af Gitte Bergendorff Høstbo)	24	15-19
Forkortelser fra kirkebogen (Statens arkiver)	31	19
Forskningens svære kunst (af Leif Horsmark)	26	16-18
Fra Klædekisten. Vævning og tekstilnavne (af Jesper Ratjen)	7	8-12
Fødselsstiftelsen – en vejledning	16	14-16
Gamle vægt og mål	1	10-11
H.D. Kloppenborg-Skumsager (af Gudrun Bøgedal)	34	8-9
Har du en ane, som var soldat før 1788? (af Jesper Ratjen)	6	16-19
Hartkorn (artikel fra DIS-DANMARK)	15	15-17
Herrnhutterbyen Christiansfeld (Udbygget foredragsreferat af Niels Thomsen)	31	3-6
Herred og amt 1660 – 1970	8	8-12
Hvad kan vi få ud af gamle aviser (af Henning Karlby)	32	14-16
Hvad er DAISY?	13	6-10

Hvilke arkivalier har jeg lov at se?	16	16-19
Hvor bliver de af – Slægtens papirer? (af Jesper Ratjen)	1	13
Hvordan slægtsforsker vi i Norden? (Udbygget foredragsreferat af Niels Thomsen)	30	7-9
Hør dyrkning og – bearbejdning (af Jesper Ratjen)	4	17-19
Håndværkere på valsen	22	6-12
Journalnotater fra Sct. Hans Hospital (af Hanne Olsen)	32	16-19
Julemærker og solemærker (af Jesper Ratjen)	8	3
Kartoffeltyskere og Fredericia (ved Leif Horsmark)	20	14-17
Kauslunde-Gamborg Lokalhistoriske Arkiv, jubilæum	6	14-15
Kirkebogen alene i verden (Udbygget foredragsreferat af Niels Thomsen)	33	6-8
Kirkegårdsbesøg i Kousted og Macao (af Mona og Hans Kr. Høegh-Hansen)	7	5-7
Kirkeårets holdepunkter og andre kalenderdage (af Jesper Ratjen)	4	9-12
Kirsten, en daglejers datter (af Ester Nørrelykke)	23	17-19
”Kjælle Casper” – en ægte kjæltring (af Laila Køngerskov)	25	12-14
Kommunale arkiver (Udbygget foredragsreferat af Niels Thomsen)	28	3-7
Kvindens liv omkring 1700-1970 (Udbygget foredrag af Niels Thomsen)	29	3-6
Kvindeliget på Platz’s mark (af Laila Køngerskov)	27	18-19
Kød på slægten, kom godt i gang (af Erik Kann)	28	7-14
Latinske udtryk fra kirkebøger og dokumenter (af Jesper Ratjen)	3	8-12
Lidt om knipleri og kniplersker (af Hans Kristian Hansen)	20	4-6
Lokalhistorisk Arkiv for Fredericia og omegn	4	13
Lægdsrulle (med fælder) (Udbygget foredragsreferat af Niels Thomsen)	33	12-13
Lægdsruller (af Jens V. Olsen)	6	7-12
Lægdsrulleforkortelser (Statens arkiver)	6	7-14
Læs mere om natmænd og kjæltringe (af Jesper Ratjen)	12	18-19
Læsning og bogmarked i 1600-tallets Danmark (Leif Horsmark)	29	16-19
Mandtaller og Registerblade, Kolding/Vejle/Fredericia/Middelfart (af Jesper Ratjen)	18	13-16
Mark & Skilling (af Jesper Ratjen)	2	9
Matriklen (af Lene Olsen)	16	12-14
Med tog og damper i 16 timer (Udbygget foredragsreferat af Niels Thomsen)	30	3-6
”Min tipoldefar var ”bare” husmand og daglejer” (af Ester Nørrelykke)	28	14-16
Møntordning 1625-1813 og 1813-1873) (af Jesper Ratjen)	2	10-11
Niels Hansen fra Tersløse og hans dagbog (af Hans Kristian Høegh-Hansen)	8	13-15

Nogle gendarmskæbner 1944-45 (af Jesper Ratjen)	37	14-19
Nyttige adresser, Lokale arkiver	1	9
Nyttige adresser, Statens arkiver	1	12
Ord og vendinger anvendt i erhverv mm. (Statens arkiver)	10	7-12
Ord og vendinger i kirkebogen	9	6-13
Pasprotokoller (Udbygget foredragsreferat af Niels Thomsen)	29	8-11
Priser og lønninger (periode 1650-1829)	2	12
På kryds og tværs af anelisten (af Kjeld Buhl)	31	6-13
På krydstogt i kilderne af Bordelværtens dygtige sønner (af K. Munch og J. Ratjen)	3	13-19
Rakkere, natmænd og kæltringe (af Jesper Ratjen)	25	15-16
”Romantik og slægtsforskning” – af en ung mands dagbog (af Jesper Ratjen)	32	4-8
Skolevæsenets administrative opbygning på landet (af Erik Nørr)	13	5
Skriv dit livs historie . . med Huskeliste (af Hans-Georg Andersen)	11	8-12
Skriver i Karle (om blækfremstilling) (fra SKALK)	17	15-16
Skudsmålsbøger (af Jesper Ratjen)	1	14
Slægtsforskning – de allerførste trin (af Jesper Ratjen)	5	14-16
Slægtsforskning begynder i kommodeskuffen (af Jesper Ratjen)	11	3
Slægtsforskning i Slesvig Holsten (af Jesper Ratjen)	21	5-12
Stadsarkiver (af Leif Horsmark)	20	10-12
Sådan bruger du skifter, når kirkebøgerne ikke er der (Statens arkiver)	14	10-19
Sådan finder man det! – måske? (matrikel) (ejendoms beliggenhed) (af Jesper Ratjen)	2	13-15
Tingbøger og Tingbogsekstrakter på internettet (ved Kjeld Buhl)	12	7-14
Turen til Krobstädt (af Irene & Svend-Erik Hansen)	19	9-14
Uldjyder (af Laila Køngerskov)	17	14
Vandrede håndværkssvende – I- Navere (af Jesper Ratjen)	30	15-19
Vandrede håndværkssvende – II- Fremde (af Jesper Ratjen)	31	14- 18
Vdr. offentliggørelse af oplysninger om personnumre på internettet	18	17-19
Værker værd at kende ”Danske sølvmærker” (af Jesper Ratjen)	33	17-18
Værker værd at kende ”Kilder til dansk forvaltningshistorie bd 1-V (af Jesper Ratjen)	25	11-12
Værker værd at kende ”Kulturhistoriske opslagsværker” (af Jesper Ratjen)	28	18-19
Værker værd at kende ”Lokalhistoriske årbøger” (af Jesper Ratjen)	34	13-19
Værker værd at kende ”Personregistre til kilder” (af Jesper Ratjen)	26	19
Værker værd at kende ”Trap: Danmark (1.-5. udg.)” (af Jesper Ratjen)	36	11-14

Er en artikel interessant og bladet blevet væk, kan redaktøren være leveringsdygtig med en kopi. (Midtersiderne kan rives ud og gemmes)

De 20 mest almindelige efternavne i Danmark i 1971 og deres antal i 2012

Nr.	Navn	Antal 1971	Antal 2012
1	Jensen	368.631	268.346
2	Nielsen	349.126	267.030
3	Hansen	297.937	223.478
4	Pedersen	203.426	168.268
5	Andersen	188.359	162.563
6	Christensen	159.943	122.199
7	Larsen	148.214	119.299
8	Sørensen	139.111	114.366
9	Rasmussen	117.355	96.958
10	Jørgensen	110.132	90.695
11	Petersen	130.236	82.195
12	Madsen	76.441	65.686
13	Kristensen	58.990	61.623
14	Olsen	65.194	49.522
15	Thomsen	40.180	39.557
16	Christiansen	45.984	37.763
17	Poulsen	36.544	32.667
18	Johansen	36.470	31.702
19	Knudsen	34.660	30.019
20	Møller	31.645	30.357

Først gratis, så betale

Den nye navnelov afskaffede gebyret på 3.000 kr. for navneændringer. Men i lovens første leveår havde langt over 100.000 personer taget navneforandring, og det medførte at man i maj 2007 indførte et navneændringsgebyr på 430 kr. for at dække ekspeditionsomkostningerne.

Myndighederne behøver dog ikke at være bange for at navneændringerne skal fortsætte i samme tempo. De folk der en stor del af deres liv har kæmpet indædt for retten til et nyt efternavn, har sandsynligvis allerede i det første år benyttet sig af den nye lovs bestemmelser. Og som man kan se af listen over de 20 mest almindelige efternavne, er de mest udbredte *-sen*-navne faldet drastisk i hyppighed, hvilket uden tvivl skyldes lovens mest populære bestemmelse: at det nu er muligt at slette sit *-sen*-navn og antage sit mellemnavn som efternavn.

Man anslår at omkring 50.000 danskere i tiden fra 1904 til 1981 tog navneforandring. At antallet af navneændringer siden 1. april 2006 har været langt over 100.000, vidner om den nye lovs succes. Forhåbentlig er Danmark endelig sluppet af med både sit mellemnavne- og efternavnedilemma. Og måske bliver det en dag ligefrem et eksklusivt statussymbol at hedde *Jensen*, *Nielsen* og *Hansen*!

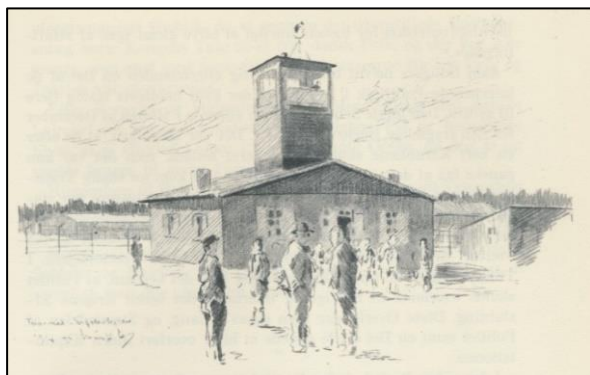
NOGLE GRÆNSEGENDARMSKÆBNER 1944 - 45.

Af Jesper Ratjen (som i 1995 samlede oplysninger om besættelsestidens ofre med grav- eller mindsten i daværende Kolding kommune)

Et »Grænsegendarmeri« blev oprettet 1838 som en militærenhed til bevogtning af landegrænsen. Fra 1866 som et militært organiseret grænsetoldpoliti-korps ved Kongeågrænsen. Fra 1920 fungerede korpset langs Kruså-grænsen, hvor den såkaldte »Gendarmsti« blev anlagt til afpatruljering af grænsen.

De "lyseblå gendarmer" blev af tyskerne (nok med rette) anset som et bevæbnet, nationalt loyalt politikorps, så de blev også omfattet af tyskernes aktion den 19. september 1944 mod det danske politi, som ellers kun omfattede politiet i de større byer. De arresterede politifolk og gendarmer blev interneret i Frøslev-lejren.

Ill. fra: Carl Aage Redlich: »19. september«

FRØSLEV-lejren ved Padborg på den danske side af grænsen, blev bygget i 1944 som en tysk interneringslejr, men tyskerne accepterede, at det danske fængselsvæsen stod for forplejningen af fangerne. Hensigten fra dansk side var et forsøg på at undgå deportationer af danskere til koncentrationslejre i Tyskland. "Alligevel blev cirka 1.600 Frøslevfanger, stik imod alle aftaler, sendt videre til tyske kz-lejres rædsler", oplyser Nationalmuseets folder om Frøslevlejren.

291 grænsegendarmer blev opsøgt og arresteret af tyskerne den 19. september 1944 og i løbet af dagen på hjemmetysker-lastbiler kørt til internering i Frøslev, hvor de ikke måtte modtage besøg!

De færreste regnede dog med, at interneringen ville blive langvarig – gendarmerne havde ikke gjort nogen noget og skulle vel bare afvæbnes? Men tyskerne har

*Gendarmerne køres til internering.
Foto fra Frøslevlejrens udstilling*

muligvis frygtet, at de menige gendarmere kunne være lige så fædrelandstro og halsstarrige som deres chef oberst Svend Paludan-Müller, som var faldet alene mand i kamp mod tyskerne og Gestapo i sit hjem i Graasten den 26. maj tidligere på året. – Men så: Pludselig om morgenen den 5. oktober 1944 rygtedes det: "Nu kører de med gendarmerne!" 141 af disse sagesløse tjenestemænd blev deporteret til kz-lejren Neuengamme og mange derfra videre til forskellige arbejdslejre.

I december 1944 begyndte dødsannoncerne over de deporterede grænsegendarmere at dukke op i aviserne, og familierne gik i en evig angst for et dødsbudskab.

7/1. 1945

†

Vi har i Dag modtaget det sørgelige Budskab, at min kære Mand, vor gode Far og Svigerfar,
**Overgendarm
 Kristian Iversen,**
 er død, knap 47 Aar gammel.
 Padborg, den 6. Januar 1945.
 I dyb Sorg:
 Auguste Iversen,
 Anna og Iver Iversen,
 Soderup,
 Agnete og Magnus Petersen,
 Padborg.

28/12

Overgendarm K. P. Grøn, Krusaa
 Efter indløbet Meddelelse er Overgendarm K. P. Grøn, Krusaa, afgaaet ved Døden. Overgendarm Grøn blev knap 49 Aar gammel. Han blev ansat ved Grænsegendarmeriet i 1919 og havde i en lang Aarrække gjort Tjeneste i Krusaa. Det var et sørgeligt Julebudskab at modtage for hans Enke og hans to Børn paa 13 og 23 Aar. Der hersker paa Egnen dyb Medfølelse med Familien. Grøn var en pligtopfyldende Mand, afholdt af alle, der kom i Berøring med ham.

Overgendarm Chr. Iversen, Padborg

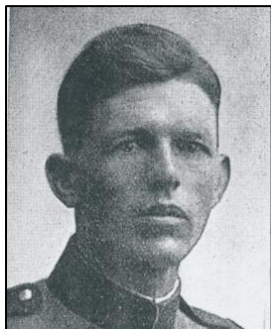
Overgendarm Chr. Iversen, Nygade i Padborg, erfgaaet ved Døden d. 6. December. Han var født d. 25. December 1897 i Kolding og blev saaledes 47 Aar gammel. Han indtraadte ved Grænsegendarmeriet i Farris og kom i 1922 til Padborg, hvor han siden havde gjort Tjeneste. I en Aarrække var Iversen Tillidsmand for 9. Afsnit i Grænsegendarmeriforeningen, men deltog ellers ikke i det offentlige Liv. Han efterlader Hustru og to Børn, en Søn og en Datter, der begge er gift, Datteren med en Grænsegendarm.

†
Vi har i Dag modtaget Meddelelse om,
at min elskede Mand, Dans ejegode Far,
Grænsegendarm
Otto Christian Bergmann,
er død den 4. Februar.
Elisabeth Bergmann
og lille Dan.
Kirsten og P. Fallesen, Gesten.
Katrine og P. Bergmann, Agtrup.

Gendarmhustru Gerda Madsen samlede efterhånden de mange gendarmdødsannoncer og nekrologer (som ikke måtte eller behøvede at antyde dødsomstændighederne eller -årsagerne) i en scrapbog. Hendes mand, gendarm Oscar Madsen overlevede kz-lejren.

38 grænsegendarmere – svarende til 27 % af de deporterede, mistede livet som følge af de tyske forbrydelser.

Nogle personlige beretninger om 3 grænsegendarmers arrestation, deportation og død i kz-lejre:

Grænseovergendarm KNUD PETERSEN GRØN (f. 27.feb.1896 i Sdr.Bjert) blev ansat i Grænsegendarmeriet som gendarm i Bastrup ved Vamdrup – altså ved "den gamle grænse" den 1. marts 1919 og kom efter Genforeningen til at gøre tjeneste i Rinkenæs, Sandager og Kruså. Familien boede i Kruså.

Den 19.september 1944 blev grænsegendarmene hentet af tyskerne.

Knud Grøn var i haven, da de kom, og hans kone kaldte ham ind. Mens han gjorde sig i stand lavede hun kaffe til tyskerne og den medfølgende danske håndlanger, som gjorde sig nyttig ved at udpege gendarmernes boliger. Knud Grøn kunne nok være kommet ud af syne gennem haven og over åen til parken ved Krusågård, men det var nok for ikke at komme til at skade andre, at han gik med tyskerne, da det forlangtes. Det samme gælder flere andre af de internerede gendarmere.

Gendarmene var trofaste og pligtopfyldende tjenestemænd.

Fru Grøn så sin mand blive kørt bort på en lastbil – og aldrig siden. Den endnu hjemmeboende datter var i skole.

Knud Petersen Grøn var meget sportstrænet og havde ledet gymnastikken i sognet, så man havde håb om, at han ville klare sig igennem, – men: Juleaften 1944 kom budskabet. Fru Grøn stod og bagte æbleskiver og svigerdatteren, som havde et 9 mdr. gammelt barnebarn med, pyntede juletræ, da posten kom. Knud Petersen var død i arbejdslejren Schandelah den 2. december – af dysenteri. – "Da gik alle flag på halv, og folk sendte gaver til den 13-årige datter og meget andet."

Der var intet krematorium i Schandelah-lejren, så sammen med 114 andre kister kunne Knud Petersen Grøns kiste bringes hjem på en af »de 20 hvide lastbiler« den 9. juli 1947. Efter en modtagelseshøjtidelighed i sognet, blev Knud Petersen Grøn den 11. juli 1947 begravet i sit fødesogn Sdr. Bjært.

(Personligt meddelt (1995) af svigerdatteren Kirsten Grøn, datteren Benny Grøn og medfangen fhv. gendarm Oscar Madsen)

Grænseovergendarm KRISTIAN IVERSEN (f. 25.dec.1897 i Hoppeshuse, Vonsild sogn) blev ansat ved Grænsegendarmeriet den 13. marts 1919 med tjeneste først i Farris – altså ved "den gamle grænse", og fra den 5. maj 1920 i Padborg.

Kristian Iversen

Kristian Iversen med hustru, søn og datter ved 25 års-jubilæet

Han havde således få måneder forinden kunnet fejre sit 25 år-jubilæum som grænsegendarm (heraf de 24 år i Padborg) da en stor del af politiet og grænsegendarmene blev taget af tyskerne den 19. september 1944.

Den dag var han ikke på vagt, så han blev taget i sit hjem, da han om formiddagen gik ovenpå for at drikke kaffe hos sin datter og svigersøn. Hans kone var taget på sygebesøg hos en slægtning, så hun var ikke hjemme.

Dér stod tyskerne og deres hjemmetyske håndlangere med svigersønnen, Magnus Petersen, som også var gendarm. Ham havde de taget på vagten på Padborg station og han var nu ført hjem under tysk bevogtning for at hente sin udrustning. Kristian Iversen, som bar uniformsbukser, blev nu også taget med. En af "tyskerne" var en

dansk soldaterkammerat. Datteren, som var gravid, måtte bare se på, at tyskerne førte hendes mand og hendes far væk.

*Afstraffelse med stokkeslag
fra Frøslevlejrens udstilling*

Overgendarm Kristian Iversen kom aldrig hjem igen. Han døde den 6. december 1944, knap 47 år gammel, af dysenteri i koncentrationslejren Neuengamme. En medfange havde måttet underkaste sig 10 stokkeslag som "betaling" for, at Kristian Iversen kunne få lov til at tale med en dansk, interneret præst, inden han udåndede.

Kristian Iversen efterlod sig kone og 2 voksne børn. Hans svigersøn, som siden var overført til Buchenwald, overlevede og kom hjem med »de hvide busser« i marts 1945.

Enken Auguste Iversen, havde ikke været hjemme på interneringsdagen, så hun fik aldrig sagt farvel til sin mand. Da hun ville besøge ham i Frøslev-lejren, blev hun afvist.

(Personligt meddelt (1995) af svigerdatteren Anna Christensen)

Grænsegendarm OTTO CHRISTIAN BERGMANN var født den 8. januar 1917 i Sdr. Bjært. Han blev ansat som grænsegendarm-aspirant fra 1. april 1941 med tjeneste i Siltoft; helt ude mod vest i den yderste marsk-kog. De var to gendarmere om vagttjenesten. Sent om eftermiddagen den 19. september 1944 fik de telefonisk besked om, at tjenesten var nedlagt og at de kunne gå hjem. Otto Bergmann boede med sin familie i Højer. De sad ved aftensmaden og svigerforældrene var på besøg, da en tysk soldat kom og hentede ham. Den 2-årige søn stod op i sin seng; den gravide, unge kone tudede, – men interneringen var blot en "forsigtighedsforanstaltning!", forlød det. Han skulle medbringe sin karabin. Dagen efter blev han indsat i Frøslevlejren og derfra den 5. oktober deporteret til kz-lejr. Han døde 28 år gammel den 4. feb. 1945 i kz-lejren Bergen-Belsen af "kredsløbslidelse"!

(Personligt meddelt (1995) af enken Elisabeth Bergmann)

Note:

Dysenteri er en bakteriel tarminfektion, som viser sig ved blodige, pusfyldte diarréer, som ledsages af mavesmerter og feber. Afføringen indeholder store mængder bakterier, som videreføres ved kontakt (3 mænd pr. køje i 3 etager), forurenede mad og fluer.

16/3 - 1945.

De sidste Gendarmere er vendt hjem

Ogsaa 75 Politifolk ventes hjem

SØNDERBORG, LØRDAG

Nogle af Statbanernes store Rutebiler, der var udlaant fra Stationen i Sønderborg, ankom i Nat til Padborg fra Tyskland. Rutebilerne, der var lakeret hvide og paamalet store Dannebrogflag, medførte 74 Gendarmere og 24 danske Civilpersoner fra Interneringslejre i Tyskland. Dermed er den Del af Gendarmerikorpsen, der befandt sig i Tyskland, blevet frigivet.

Karantænestationen i Padborg blev for første Gang taget i Brug i Nat, og de hjemvendende blev beværtet af Røde Kors med Te og Franskrød. Gendarmene kunde alle tage direkte til deres Hjem.

Aften ventes Ankomsten af 75 danske Politifolk fra Tyskland. Ogsaa disse bliver befordret i Rutebiler.

Fra Gerda Madsens scrapbog. Hendes mand Oscar Madsen var blandt gendarmene i de hvide busser.

Husk KONTINGENTBETALING for sæsonen 2016-17.

Medlemskab for enkeltpersoner: 200 kr. og par: 280 kr. kan betales pr. giro/netbank eller sparekasse på foreningens konto i

Middelfart Sparekasse: Reg.nr.: 0755 Konto nr.: 3223 067 866
og skal være foretaget senest 1.sept. 2016 (Husk at anføre dit navn)

NB! Kontant betaling til Kassereren enten ved »Sensommerudflugten« eller på 1. foredragsmødedag, mandag d. 12. september accepteres dog som rettidig betaling.

Bemærk: Efter 2 måneders manglende betaling slettes man som medlem (Vedtægtens § 4).

Hvis du ikke ønsker at fortsætte som medlem eller ændrer adresse, giv da venligst kassereren (Jonna Qvortrup) besked: jonnaqvortrup@hotmail.com

Foreningen ser det som en fordel, at have medlemmernes e-mail adresse, så hvis du ikke allerede har afgivet en, bedes du venligt gøre det til Jonna.

